

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

břehu uvedeného rybníka jsem našel roku 1972 na zoraném poli několik tmavě zabarvených objektů, které se výrazně lišily od okolní půdy. Objekty byly hlubokou orbou dosti narušeny a při záchranném povrchovém sběru jsem našel několik keramických fragmentů, broušenou i štípanou kamennou industrií. Střepy na této lokalitě nesou rysy šáreckého stupně kultury s lineární keramikou.

Lesůňky /okr. Třebíč/

Západně od obce Lesůňky v trati zvané "Loch" těsně za drubežárnou JZD jsem zjistil po hluboké orbě na podzim roku 1974, že byly orbou porušeny objekty staršího stupně s moravskou malovanou keramikou. Z této lokality jsem povrchovým sběrem zachránil fragment mísy na nožce, který nesl zbytky žluté a červené malby. Dále několik střepů tenkostěnných pohárků s plastickou výzdobou na okraji a výduti i fragmenty z putny /tab. 75 : 12 - 15/.

V katastru této obce uvádí J. Palliardi další sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou v bývalé cihelně /1/.

Ohrazenice /okr. Třebíč /

V trati zvané "U doubí" východně od obce Ohrazenice se nachází na mírném návrší se sklonem k jihovýchodu eneolitické sídliště. Povrchové sběry jsem tu prováděl již od roku 1967. Povrch keramického materiálu je vlivem nepříznivého složení půdy silně zvětralý. Většina keramiky je hrubě provedena a postrádá výzdobu. Pokud se na některém střepu výzdoba najde, je provedena přesekávanou plastickou lištou pod okrajem nádoby /tab. 75 : 8 - 11/. Běžný je i výskyt přeslenů, štípané a hlazené kamenné industrie. Podle provedení výzdoby keramického materiálu jde pravděpodobně o sídliště kultury nálevkovitých pohárků a snad i kultury jevišovické.

Šebkovice /okr. Třebíč/

Povrchovým sběrem jsem v roce 1970 našel v trati zvané "Holeček" v katastru obce Šebkovice typický střepový materiál, štípanou a broušenou kamennou industrií II. stupně kultury s moravskou malovanou keramikou. Sídliště je menších rozměrů na jižně exponovaném svahu nad bývalým rybníkem, jímž protéká Římovský potok. Po hluboké orbě lze na zoraném poli zjistit výrazně se rýsující tmavé objekty.

V katastru téže obce jsem při povrchovém sběru na podzim roku 1970 našel ojedinělý paleolitický nástroj bíle patinovaný /tab. 74 : 10a, b/. Místo nálezu se nachází na jihovýchodním úpatí kopce "Tašky", po pravé straně silnice vedoucí ze Šebkovic do Lesonic.

P o z n á m k y :

1 J. Palliardi, Die relative Chronologie der jüngeren Steinzeit in Mähren, WPZ I 1914, 261.

Neue archäologische Funde aus der Umgebung von Jaroměřice n/R /Bez. Třebíč/. Im Verlaufe von einigen Jahren gelang es dem Verfasser einige prähistorische Siedlungen in der Umgebung von Jaroměřice n/R zu lokalisieren. Durch Oberflächensammlungen gewann er paläolithisches Material, vor allem aus dem Raume von Jaroměřice n/R in der Flur "Hradisko" /Taf. 74 : 1 - 9/ und einen Einzelfund aus Šebkovice /Taf. 74 : 10a, b/. Aus dem neolithischen Zeitabschnitt fand er eine Reihe von Siedlungen, die bisher nicht bekannt waren. Es sind dies vor allem Blatnice, Hostim, Krhov, Lesůňky und Šebkovice. Aus dem äneolithischen Zeitabschnitt sind reiche Funde der Trichterbecherkultur in der Flur "U doubí" im Kataster der Gemeinde Ohrazenice /Taf. 75 : 8-1/.

D A L Š Í N Á L E Z Y Z B U L H A R

/ okr. Břeclav /

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

Obětavý spolupracovník ústavu Jos. Benada zachránil v r. 1974 na různých místech obce Bulhar další archeologické památky.

- 1/ Pocházely především opět z novostavby Fr. Úlehly /1/, kde při hloubení základů pro schody před budovou ležela v popelovité černozemní vrstvě o značné mocnosti protáhlá a dobře vybroušená sekerka z tmavošedé krystalické břidlice, kamenný brousek roubíkovitého tvaru z jemně písčité břidlice, zlomky široce rozevřené větší nádoby podolské kultury s nízkou lištou, naznačující odsazení hrdla od výdutě, ještě spolu s několika zvířecími kostmi /vepř, skot/ a větším počtem středověkého keramického odpadu. Středověký materiál přinesl i výkop studny a jímky na dvorky novostavby. Až do hloubky 5 metrů procházel temně až černavě zbarvené splachované zeminy za hranou terasovitěho stupně a jeho přechodu do údolní nivy.
- 2/ Při hloubení základů pro novostavbu v ulici k Dyji Vlast. Baláž získal kromě ojedinělých střepů středověké keramiky také zlomky mazanice, několik drobných fragmentů atypické pravěké keramiky, zbytek lastury a zvířecí kosti /vepř, koza/. Nálezy byly soustředěny v průřezu jámy s popelovitou výplní v šířce 200 cm a hluboké 120 cm.
- 3/ Také z výkopů základů rodinného domku Fr. Putze pochází ve sběrech J. Benady několik atypických drobných fragmentů pravěkých nádob. Ležely ve výplni jámy, která se rýsovala v průkopu v délce 200 cm a dosahovala do hloubky 120 cm.

- 4/ V trati Spitzhübel na rozhraní katastru Bulhar a Milovic sesbíral po orbě další středověké střepy/2/ .
5/ Ve štěrkovně při silnici do Milovic byla zachycena v prosinci menší jáma o hloubce 120 cm. J. Benada z ní zachránil úplnou větší misku velatické kultury.

P o z n á m k y :

- 1 B. Klíma, 1974, Další nálezy z Bulhar /okr. Břeclav/. Přehled výzkumů 1972, 98. AÚ ČSAV Brno.
2 B. Klíma, 1972, Nálezy středověké keramiky u Bulhar. Přehled výzkumů 1971, 125. AÚ ČSAV Brno.

Weitere Funde aus Bulhary /Bez. Břeclav/. Der Mitarbeiter des Institutes J. Benada barg im Jahre 1974 weitere prähistorische Hinterlassenschaften, darunter auch eine steinerne flache Axt und einen Schleifstein sowie Überreste mittelalterlicher Keramik an einigen Stellen in der Gemeinde, in der Flur Spitzhübel, und in der Schottergrube nördlich der Gemeinde eine komplette Schüssel der Velaticer Kultur.

NOVÉ SBĚRY NA SÍDLIŠTNÍ PLOŠE U BÝKOVIC

/ okr. Blansko /

Jindra Nekvasil, AÚ ČSAV Brno

/ Tab. 76 - 79/

Student Antonín Štof z Bořitova procházel v lednu 1974 znovu sídlištní plochu v trati Příčnický u Býkovic. Novými sběry doplnil nálezy, které byly popsány v Přehledu výzkumů v minulém roce /1/. Potvrdilo se pozorování, že tato plocha byla osídlena v neolitu; tentokrát byly sesbírány střepy hlavně z nádob volutové keramiky, zatímco moravská malovaná keramika zůstala zastoupena nevýrazně. Rozhojnily se i sesbírané hlazené kamenné nástroje a sílexy.

Několik střepů můžeme zařadit do mohylové kultury, především střep s typickou rytou výzdobou a střepy z misek se zesíleným okrajem.

Nejvíce střepů pochází z osídlení lidem lužických popelnicových polí. Tak jako i jinde v Boskovské brázdě a na Malé Hané, bylo i na Příčnickách osídlení omezeno jen na starolужиcké a střední /slezské/ období. Vyskytují se tu střepy, které podle úpravy a výzdoby pocházejí bezpečně již z I. stupně starolужиckého období. Jiné pak nesou známky II. stupně, jako výzdobu výdutí malými dolíčky, nebo u šálků a misek lehce prohnutou stěnu pod okrajem a použití žebrovaného ucha. U zdobenější keramiky středního /slezského/ stupně máme tu i více prvků pro jemnější posouzení: z počátečního a základního stupně jsou tu střepy z osudí a osudíček se žlábkovanými výdutěmi, z vrcholného stupně střep s obloukovitě sestavenými žlábkami, střepy ze stlačených forem osudí a osudíček. Z vrcholného stupně je zde zastoupeno osudí s vodorovně zevnitř žlábkovaným okrajem, osudíčka s redukovanou výzdobou, střep ze šálku, zdobený čočkovitými pupíčky a snad i kus zataženého okraje hrnku. Také střepy s leštěnou tuhovou úpravou povrchu zařadíme do středního /slezského/ období. Množství střepů z hrubé užitkové keramiky, kus bronzoviny, dva přesleny a kus závaží se pak již přesněji nedají určit.

Z několika střepů vyplývá, že tato místa byla osídlena ještě později, než bylo dosud zjištěno. Střepek z menší nádoby s lomem výdutě vyznačený zubatou lištou a dva střepy z jednoduše hrncovitě modelovaných nádob se zdají spadat do mladšího vývojového stadia horákovské kultury. Jiný střep je asi slovanský.

P o z n á m k a :

- 1 J. Nekvasil, Sběry na sídlištní ploše u Býkovic, okr. Blansko, Přehled výzkumů 1973, 116.

Neue Lesefunde auf der Siedlungsfläche bei Býkovice /Bez. Blansko/, die im Jänner 1974 Antonín Štof sammelte, bewiesen neuerdings, dass an diesen Stellen eine Besiedlung im Neolithikum, zur Zeit der Hügelgräber- und Lausitzer Kultur in ihrem alten und mittleren /schlesischen/ Zeitabschnitt war /1/. Einige Scherben scheinen aus der jüngeren Phase der Horákov-er Kultur zu sein und ein Scherben ist wahrscheinlich slawischen Ursprunges.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klína, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné